

HOTĂRÂRE

29 aprilie 2026

Nr. XVIII/1

mun. Chișinău

Cu privire la aprobarea rapoartelor privind activitatea Secțiilor de științe ale AȘM în anul 2025

În conformitate cu prevederile punctului 20 subpunctul 1) și ale punctului 29 subpunctul 3) din Statutul Academiei de Științe a Moldovei, aprobat de Adunarea Generală a AȘM prin Hotărârea nr. I/2 din 24 ianuarie 2019 (cu modificările și completările ulterioare), în cadrul Sesiunii a XVIII-a a Adunării Generale a AȘM din 29 aprilie 2026, au fost audiate și aprobate rapoartele privind activitatea Secțiilor de științe ale Academiei de Științe a Moldovei în anul 2025, prezentate de acad. Eva Gudumac, vicepreședinte al AȘM, conducător al Secției de științe ale vieții (domeniul medicină); acad. Boris Gaina, membru al Secției de științe ale vieții (domeniul agricultură, biologie și mediu); acad. Veaceslav Ursachi, adjunct al conducătorului Secției de științe exacte și ingineresti; acad. Ion Hadârcă, vicepreședinte al AȘM, conducător al Secției de științe sociale, economice, umanistice și arte.

Ca urmare a examinării rapoartelor privind activitatea Secțiilor de științe ale AȘM în anul 2025, precum și a luărilor de cuvânt ale membrilor Adunării Generale a AȘM pe marginea acestora, Adunarea Generală a Academiei de Științe a Moldovei a constatat:

I) În corespundere cu domeniile științifice, AȘM întrunește trei Secții de științe. La data de 31 decembrie 2025, în cadrul celor trei Secții au fost încadrate 120 de persoane, dintre care în: Secția de științe ale vieții – 46 de membri (16 academicieni, 16 membri corespondenți, 14 membri desemnați); Secția de științe exacte și ingineresti – 38 de membri (15 academicieni, 11 membri corespondenți, 12 membri desemnați); Secția de științe sociale, economice, umanistice și arte – 36 de membri (11 academicieni, 11 membri corespondenți, 14 membri desemnați). La data de 31 decembrie 2025, Secțiile de științe reuneau 42 de membri titulari, 38 de membri corespondenți și 40 de membri desemnați – cercetători din domeniile corespunzătoare ale Secțiilor de științe, aleși prin concurs în anul 2023 pe un termen de 4 ani. Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți era constituită din 80 de persoane.

Conducerea Secțiilor de științe este asigurată de conducătorul și adjunctul conducătorului Secției. Conducătorul Secției de științe îndeplinește și funcția de vicepreședinte al AȘM. În anul 2025 a continuat procesul de alegere a adjunctilor și secretarilor științifici în Secțiile de științe ale AȘM (SȘEI, SȘSEUA).

Secțiunile de științe și-au exercitat, în anul de referință, atribuțiile în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (republicat) și ale Statutului Academiei de Științe, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a AȘM nr. I/2 din 24 ianuarie 2019 (cu modificările și completările ulterioare).

În anul 2025 Secțiunile de științe au funcționat în conformitate cu Planurile de activitate, aprobate prin Hotărârea Prezidiului AȘM nr. 11 din 29 ianuarie 2025. Acestea au inclus organizarea audierilor publice ale rezultatelor implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării, finanțate de la bugetul de stat; aprobarea rapoartelor membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM; înaintarea și alegerea membrilor de onoare ai AȘM; organizarea conferințelor și simpoziunilor științifice pe domeniile de competență ale secțiilor; implicarea membrilor Secțiilor de științe în analiza politicilor în domeniu și elaborarea Raportului asupra stării științei pentru anul 2024 pe domeniile de competență; promovarea rezultatelor cercetărilor.

Membrii Secțiilor de științe ale AȘM s-au implicat activ în organizarea evenimentelor ce țin de domeniile de competență ale Secțiilor, precum și a manifestărilor comune: Ziua AȘM (12 iunie), Sărbătoarea Națională „Limba noastră cea română” (31 august), Congresul Mondial al Eminescologilor (31 august), Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare, Gala Laureatilor Premiilor AȘM și Festivalul Cercetării și Inovării „Știința pentru pace și dezvoltare: creativitate, experiență, perspective”, ediția a IV-a (10 noiembrie); Ziua Internațională a Femeilor și Fetelor cu Activități în Cercetare (11 februarie); Zilele europene ale patrimoniului cultural (18–22 septembrie) ș.a. Un loc aparte revine evenimentelor realizate în contextul Anului „Mihai Eminescu”, declarat la inițiativa Academiei de Științe a Moldovei și a Academiei Române.

Membrii Secțiilor de științe ale AȘM și-au adus contribuțiile la editarea celor patru numere ale revistei „AKADEMOS”, a altor reviste naționale și internaționale, a culegerilor de articole, materialelor conferințelor; au brevetat rezultatele cercetărilor științifico-practice.

Membrii Secțiilor de științe au participat la emisiuni televizate și radiofonice de popularizare a științei pe diverse tematici actuale și au publicat articole de popularizare a științei. Toate evenimentele organizate de Secțiunile de științe ale AȘM sau în parteneriat cu Academia de Științe s-au desfășurat în format mixt, cu prezență fizică în sălile academice și online, pe platforma ZOOM, au fost transmise online de Institutul pentru Dezvoltare a Societății Informaționale (IDS), Privesc.eu și sunt disponibile pe paginile-web ale instituțiilor respective.

Membrii Secțiilor de științe au contribuit la elaborarea și perfectarea rapoartelor de activitate ale Secțiilor de științe, a Raportului AȘM și a Raportului asupra stării științei din Republica Moldova. În sesiunea a XVI-a a Adunării Generale a AȘM din 3 aprilie 2025 au fost aprobate rapoartele conducătorilor Secțiilor de științe privind activitatea în anul 2024. În cadrul Sesiunii a XVII-a a Adunării Generale din 15 mai 2025, a fost audiat Raportul privind activitatea AȘM în anul 2024, iar Raportul asupra stării științei pentru anul 2024 a fost audiat și aprobat.

La 15 aprilie 2025 a avut loc Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți, în cadrul căreia au fost aleși membri de onoare ai AȘM. Secția de științe exacte și ingineresti a propus următoarele candidaturi: membrul titular al Academiei Române, dr. Nicolae Victor Zamfir; dr. hab., profesor, membrul titular al Academiei de Științe din Lituania Jūras Banys; dr., profesor Xiao Yu Yang, Laboratorul comun de colaborare internațională de tehnologie avansată pentru sinteza și prelucrarea materialelor al Ministerului Educației din China. Secția de științe ale vieții a recomandat următoarele candidaturi: dr., prof. univ. Mircea Beuran, președinte al Academiei de Științe Medicale din România; dr., prof. univ. Cristian Lupașcu, Departamentul

de Chirurgie al Universității de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași; dr., profesor Richard John Roberts, expert în biologie moleculară, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie sau Medicină în 1993, New England Biolabs, SUA.

În sesiunea a VII-a a Adunării Generale a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM au fost alese 9 persoane în calitate de membri titulari ai AȘM, recomandate de Adunările membrilor titulari și membrilor corespondenți ai Secțiilor de științe ale AȘM: Secția de științe ale vieții: mem. cor. Elena Zubcov, profilul 165 *Biologia omului și animalelor*; mem. cor. Viorel Prisacari, profilul 331 *Sănătate publică*; mem. cor. Eremei Zota, profilul 351 *Medicina interdisciplinară*. Secția de științe exacte și ingineresti: mem. cor. Svetlana Cojocaru, profilul 121 *Informatică teoretică*; mem. cor. Constantin Gaindric, profilul 121 *Informatică aplicată*; mem. cor. Dumitru Țiuleanu, profilul 134 *Fizică aplicată*. Secția de științe sociale, economice, umanistice și arte: mem. cor. Alexandru Stratan, profilul 521 *Economie, business, administrare*; mem. cor. Victor Moraru, profilul 561 *Politologie*; mem. cor. Demir Dragnev, profilul 611 *Istorie*.

În calitate de membri corespondenți ai AȘM, au fost alese 12 persoane, recomandate de adunările membrilor titulari și membrilor corespondenți ai Secțiilor de științe ale AȘM: Secția de științe ale vieții: dr. hab., prof. univ. Liliana Cepoi, profilul 167 *Biotehnologie*; dr. hab., prof. univ. Eugeniu Bendelic, profilul 321 *Medicină generală*; dr. hab., prof. univ. Liliana Groppa, profilul 321 *Medicină generală*; dr. hab., prof. univ. Ion Mereuță, profilul 321 *Medicină generală*; dr. hab., prof. univ. Dumitru Erhan, profilul 431 *Medicină veterinară*. Secția de științe exacte și ingineresti: dr. hab. Vladimir Țurcan, profilul 134 *Fizică aplicată*; dr. hab. Aculina Arîcu, profilul 143 *Chimie organică*; dr. hab. Viorel Bostan, profilul 242 *Mașinologie și tehnologia construcțiilor de mașini*; dr. hab. Valeriu Dulgheru, profilul 242 *Mașinologie și tehnologia construcțiilor de mașini*. Secția de științe sociale, economice, umanistice și arte: dr. hab. Valeriu Cușnir, profilul 554 *Drept penal*; dr. hab. Elena Prus, profilul 622 *Literatură*; dr. hab. Aurelian Dănilă, profilul 653 *Artă muzicală*.

În anul 2025 Secțiile de științe ale AȘM au organizat procesul de audiere publică a rezultatelor cercetării: în februarie-martie 2025 au fost examinate proiecte din cadrul Programului de stat, etapa 2025, și rapoartele finale privind Programul de stat (2020–2023), proiecte bilaterale; proiecte din programul „Știința Deschisă”. În ședințele Comisiei mixte a Academiei de Științe a Moldovei și Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare (președinte al comisiei mem. cor. Veaceslav Ursachi) au fost audiate rapoartele privind executarea proiectelor Vouchere Inovaționale (2025–2026) și Proiecte de transfer tehnologic (2025–2027). În decembrie 2025 Secțiile de științe au examinat proiecte din cadrul programelor „Stimularea excelenței în cercetare” (2025–2026), Tinerii cercetători (2025–2026), proiecte moldo-române (2025–2027), colaborare cu diaspora (2025–2026), proiecte moldo-germane (2025–2026), proiecte moldo-turce (2025–2026), proiecte Water4All (2024–2026). Transmisiunea online a fost asigurată de IDSI, avizele consultative ale Secțiilor de științe și ale Comisiei mixte AȘM-ANCD sunt disponibile pe pagina web a AȘM.

Rapoartele de activitate ale membrilor Secțiilor de științe ale AȘM în anul 2025 au stat la baza elaborării rapoartelor conducerii Secțiilor de științe privind activitatea managerială în anul 2025, precum și dezvoltarea științei în domeniile de competență, care au fost audiate și aprobate în ședințele adunărilor generale ale Secțiilor de științe. Rapoartele conducătorilor Secțiilor de științe pe domeniile de competență, audiate și aprobate în cadrul Sesiunii a XVIII-a a Adunării Generale a AȘM din 29 aprilie 2026, vor servi ca bază pentru elaborarea Raportului privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2025.

În anul de referință, Secția de științe ale vieții și Secția de științe exacte și ingineresti au organizat Concursul pentru decernarea premiilor AȘM pentru realizări științifice valoroase obținute în anii 2023–2024, a Premiului pentru tineri cercetători în domeniile de competență, precum și Concursul pentru promovarea științei în mass-media în anul 2024. Gala Laureatilor Premiilor AȘM a avut loc la 10 noiembrie, de Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare.

Asigurând legăturile de cooperare cu ministerele de profil și alte instituții, Secțiile de științe au avizat în 2025 proiecte de acte normative și legislative, au perfectat răspunsuri la scrisori, strategii și alte documente, la solicitarea instituțiilor și organizațiilor, precum Cancelaria de Stat, Guvernul Republicii Moldova, Poșta Moldovei, Banca Națională a Moldovei, Agenția Proprietății Publice, Consiliul Superior al Procurorilor, ANCD, ANACEC, ambasade și au dezvoltat cooperarea la nivel internațional cu Academia Română, alte academii din spațiul european, institute de cercetare, universități din străinătate.

În data de 19 decembrie a fost organizată ședința de totalizare a anului științific, în cadrul căreia au fost apreciate cele mai importante realizări ale membrilor AȘM și ale cercetătorilor din Republica Moldova. Planurile de activitate ale Secțiilor de științe pentru anul 2025 au fost îndeplinite, fiind realizate o serie de acțiuni suplimentare în raport cu planurile aprobate inițial.

II) În anul 2025 Secția de științe ale vieții (SSV) și-a desfășurat activitatea în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare, Statutului Academiei de Științe a Moldovei și cu Planul de activitate pentru anul 2025. Activitatea secției a vizat organizarea audierilor publice ale rezultatelor subprogramele instituționale și ale proiectelor de cercetare finanțate din bugetul de stat, aprobarea rapoartelor membrilor AȘM, alegerea de noi membri titulari și corespondenți, organizarea manifestărilor științifice și implicarea în analiza politicilor din domeniu.

La data de 31 decembrie 2025, SSV a AȘM era constituită din 46 de membri: 16 membri titulari, 16 membri corespondenți și 14 membri aleși prin concurs, dintre care 11 doctori habilitați și 4 doctori în științe.

În anul 2025 membrii titulari și membrii corespondenți ai SSV s-au întrunit în cinci sesiuni ale Adunării Generale, fiind aprobate 6 hotărâri. În cadrul ședințelor, au fost examinate rapoartele de activitate ale membrilor secției și dosarele candidaților la concursurile pentru alegerea membrilor titulari și corespondenți ai AȘM, fiind aleși 3 membri titulari și 5 membri corespondenți. Au fost aleși secretarii științifici ai secției: dr. Leonid Chișlari (domeniul medicină) și dr. Gabriela Romanciuc (domeniul biologie, agricultură și mediu). Pe parcursul anului, au avut loc 15 ședințe ale Biroului Secției, în cadrul cărora au fost aprobate 202 hotărâri. Au fost depuse 52 de dosare pentru conferirea distincțiilor AȘM. Au fost pregătite 60 de avize pentru scrisori, strategii și alte documente parvenite de la Parlament, Cancelaria de Stat, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Mediului, Ministerul de Interne, Agenția de Mediu, Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor etc.

Secția a organizat două sesiuni ale Adunării Generale pentru audierea publică a rezultatelor științifice. Pe domeniul agricultură, biologie și mediu au fost evaluate rezultatele celor 18 subprograme instituționale din cadrul priorităților II – Agricultură durabilă, securitate alimentară și III – Biotehnologii și protecția mediului. Au fost audiate rezultatele a 53 de proiecte de cercetare și inovare, finanțate prin diverse concursuri naționale și internaționale: 23 de proiecte din cadrul concursului „Stimularea excelenței în cercetare”; 14 proiecte bilaterale moldo-române, 9 proiecte din cadrul concursului „Tinerii Cercetători” pentru anii 2025–2026, 1 proiect moldo-

german, 1 proiect moldo-turc, 4 proiecte din cadrul concursului „Program de proiecte comune de colaborare între diaspora științifică și organizațiile din domeniile cercetării și inovării din Republica Moldova (ReBrain) pentru anii 2025–2026”, 1 proiect din cadrul concursului „Water4All” pentru anii 2024–2026, 1 proiect din concursul „Vouchere Inovaționale” pentru anii 2025–2026 și 1 proiect de Inovare și Transfer Tehnologic. Avizele consultative ale Biroului SȘV au fost publicate pe pagina web a AȘM. Membrii secției au fost implicați activ în funcționarea a două platforme științifice de comunicare: „Securitatea ecologică în contextul modificărilor accelerate de mediu” și „Securitatea alimentară și siguranța alimentelor”.

În anul 2025, în cadrul SȘV au avut loc mai multe manifestări științifice, dintre care: masa rotundă cu participare internațională „Calitatea apelor în ecosisteme acvatice”, dedicată problemelor privind poluarea resurselor acvatice și protecția ecosistemelor transfrontaliere; lansarea volumului III al enciclopediei ilustrate „Animalele”, semnat de mem. cor. al AȘM Tudor Cozari; masa rotundă „Securitatea ecologică a resurselor acvatice în contextul schimbărilor climatice și impactului antropoc”, consacrată stării actuale a fluviului Nistru; masa rotundă „Protecția biologică a plantelor în fortificarea conceptului *O singură sănătate*”, axată pe soluții moderne de protecție a culturilor agricole; precum și masa rotundă „Impactul invaziei lăcustelor asupra securității alimentare, stării ecosistemelor agricole și sănătății publice”, în cadrul căreia au fost examinate riscurile economice și ecologice generate de acest fenomen.

În anul de referință, membrii SȘV au editat 185 de publicații științifice și didactice, inclusiv monografii, articole în reviste indexate internațional și lucrări prezentate la conferințe. Aceștia au participat la numeroase foruri științifice naționale și internaționale, la 45 de emisiuni de popularizare a științei și la 78 de expoziții, la care au obținut multiple medalii și premii speciale.

Pe domeniul medicină, la ședințele Biroului SȘV au fost discutate diverse probleme privind aprobarea avizelor Biroului SȘV asupra rapoartelor pe proiectele de cercetare, conferirea distincțiilor AȘM membrilor SȘV și colaboratorilor instituțiilor medicale. Au fost organizate 7 foruri științifico-practice naționale cu participare internațională (în total, au participat, cu prezență fizică, peste 1000 de medici, și online – peste 280 de medici) cu editarea a 2 culegeri de lucrări științifice ale conferințelor. Au fost organizate 7 foruri științifico-practice naționale cu participare internațională (în total, au participat cu prezență fizică peste 1000 de medici și on-line – peste 280 de medici) cu editarea a 2 culegeri de lucrări științifice ale conferințelor: „Pediatria fără frontiere” și „Imunologia pediatrică – de la fiziologie și suspiciune la diagnostic și tratament personalizat”. Membrii SȘV sunt antrenați activ în funcționarea a 2 platforme științifice medicale: „Accidente vasculare cerebrale” (coordonator acad. Stanislav Groppa) și „Coronavirusul de tip nou SARS-CoV-2 și interferența cu alte maladii” (coordonator acad. Eva Gudumac). În scopul evaluării stării de sănătate a elevilor și ameliorării calității serviciilor medicale acordate copiilor, un grup din 10 medici pediatri (chirurgi, cardiologi, urolog, neurolog, hepatolog, stomatolog, oculist, ortoped-traumatolog), coordonați de dna acad. Eva Gudumac, au realizat, la 20.12.2025, o vizită de lucru la gimnaziul din s. Tătărauca Veche, r-nul Soroca. Au fost efectuate 800 de evaluări ale sănătății elevilor prin examen clinic, imagistic (ecografie), funcțional (ECG, MEco a cordului, gradul de oxigenare tisulară, aprecierea vederii, a statusului neurologic). Membrii SȘV au participat activ în activitatea de cercetare științifică. Au fost aprofundate cercetările în domeniul otorinolaringologiei, oftalmologiei, cardiologiei, patomorfologiei, stomatologiei, gastroenterologiei, neurologiei, urologiei, oncologiei, pulmonologiei, reumatologiei și farmacologiei la pacienți adulți și copii. Ca rezultat, au fost optimizate algoritmele de diagnostic

precoce, tratament și profilaxie la pacienții cu diferite maladii. La concursul pentru decernarea premiilor AȘM pentru rezultate științifice valoroase, obținute în anii 2023–2024, Premiul „Natalia Gheorghiu” în domeniul medicinei i-a fost acordat dr. hab. Gheorghe Gîncu (USMF „Nicolae Testemițanu”) pentru ciclul de lucrări „Tactica medico-chirurgicală în malformațiile congenitale și afecțiunile chirurgicale ale sistemului hepato-biliar la copii”. Dr. hab. Olga Cernetchi (USMF „Nicolae Testemițanu”) a obținut Premiul „Gheorghe Paladi” în domeniul medicinei pentru ciclul de lucrări „Sănătatea reproductivă”. În anul 2025, membrii SȘV ai AȘM (domeniul științe medicale) au publicat 383 de lucrări științifico-didactice, inclusiv 7 monografii, 16 manuale, dicționare și lucrări didactice, 57 articole în reviste internaționale cu factor de impact și 29 de articole în reviste naționale recenzate. Au fost depuse 7 cereri de brevet, obținute 4 brevete de invenție și implementate în practica medicală 2 brevete de invenție. La expoziții internaționale, membrii SȘV ai AȘM (domeniul științe medicale) au obținut 14 medalii de aur, 5 medalii de argint și 4 medalii de bronz. Membrii SȘV au participat la 33 de emisiuni radio/TV și au publicat în reviste 7 articole de popularizare a științei pe diverse tematici medicale actuale.

Planul de activitate al Secției de științe ale vieții pentru anul 2025 a fost realizat integral, inclusiv prin desfășurarea unor acțiuni suplimentare în raport cu cele prevăzute inițial.

III) Activitatea Secției de științe exacte și ingineresti (SȘEI) în anul 2025 s-a axat pe realizarea atribuțiilor secțiilor științifice prevăzute de Codul pentru știință și inovare și de Statutul AȘM, în special pe următoarele activități: contribuții la elaborarea Raportului asupra stării științei în Republica Moldova, cu reflectarea politicilor elaborate în domeniile cercetării și inovării și a modului de implementare a acestora la nivel național; promovarea dezvoltării științei la nivel național în domeniul de competență; organizarea, la solicitarea organelor centrale de specialitate ale statului și cu participarea părților interesate, a audierilor publice ale rezultatelor din cadrul proiectelor de cercetare și inovare în domeniul de competență. Atribuțiile respective au fost exercitate de Adunarea generală a SȘEI (15 membri titulari, 11 membri corespondenți și 12 membri desemnați), Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai SȘEI, precum și de conducerea și Biroul Secției. În anul 2025 au fost organizate 5 ședințe ale Adunării generale a SȘEI, 2 ședințe ale Adunării Generale a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai Secției și 15 ședințe ale biroului SȘEI pentru coordonarea activității Secției. În cadrul ședințelor Adunării generale a SȘEI, au fost prezentate informații privind activitatea Secției Științe Exacte și Ingineresti a AȘM în anul 2024 și au fost audiate rapoartele privind subprogramele de cercetare din cadrul programului instituțional de cercetare pentru anii 2024–2027, etapa anului 2024, și rapoartele privind proiectele de cercetare, etapa anului 2025, din 5 programe finanțate de ANCD: Concursul „Stimularea excelenței cercetărilor științifice 2025–2026”, Concursul „Tinerii Cercetători” pentru anii 2025–2026, Concursul „Măsuri de promovare a mobilității bilaterale dintre Republica Federală Germană și Republica Moldova bazate pe proiecte – ProMoMo” (2025–2026), Concursul „Program de proiecte comune de colaborare între diaspora științifică și organizațiile din domeniile cercetării și inovării din Republica Moldova (ReBrain) pentru anii 2025–2026”, Concursul „Proiecte complexe bilaterale cu Republica Moldova” (2025–2027). În total, au fost audiate 27 de rapoarte privind subprogramele de cercetare și 58 de rapoarte privind proiectele de cercetare finanțate de ANCD, pentru care au fost pregătite avizele Secției. Au fost elaborate avize asupra mai multor documente, la solicitarea ministerelor și a Cancelariei de Stat. Au fost pregătite 2 avize pentru programe naționale și internaționale, 3 scrisori de delegare a experților AȘM în grupuri de lucru la ministere și conlucrare cu alte organizații și 5 scrisori de

răspuns la petiții. Conducătorul Secției, acad. Svetlana Cojocaru a colaborat cu MEC la elaborarea Regulamentului cu privire la evaluarea programelor instituționale de cercetare ale organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării, care beneficiază de finanțare instituțională, a fost membru al Comisiei de decernare a Premiilor AȘM, președinte sau membru al câtorva grupuri de lucru, instituite de Prezidiul AȘM, în vederea modificării unor acte normative referitor la activitatea AȘM, membru al Comitetului de organizare și membru al juriului expoziției internaționale INFOINVENT 2025, membru al Comisiei Academiei Române pentru informatizarea limbii române. Adjunctul conducătorului Secției, mem. cor. Veaceslav Ursachi a participat, în calitate de reprezentant al AȘM, în cadrul Consiliului Național de Metrologie, a fost președinte al Comisiei pentru audierea rapoartelor pe proiectele de transfer tehnologic, proiecte de inovare și vouchere inovaționale, expert în cadrul grupului de lucru 10 la elaborarea Programului Național pentru aderarea Republicii Moldova la UE, membru al Comisiei ANACEC de evaluare, clasificare și monitorizare a revistelor naționale, secretar al Comisiei de decernare a Premiilor AȘM, membru al delegației Republicii Moldova la cea de-a IV-a reuniune a Comisiei interguvernamentale de cooperare economică, industrială, științifică și tehnică dintre Republica Moldova și Republica Letonia. Secretarul științific al Secției, dr. Adelina Dodon a participat ca reprezentant al AȘM, în calitate de președinte al Comisiei de concurs pentru acordarea Bursei de excelență a Guvernului și a Bursei pe domenii științifice pentru studenți-doctoranzi. Membrii Secției au participat la organizarea a 16 evenimente științifice și la realizarea a 59 de proiecte de cercetare. A fost organizată masa rotundă „Viață dedicată dezlegării celor trei enigme eterne ale civilizației: Geneza Universului, Geneza Lumii și Geneza Rațiunii. Omagiu academicianului Valeriu Canțer” (5 februarie), conferința științifică „O perlă a întregii comunități științifice. Academicianul Tudor Lupașcu la ceas aniversar” (4 martie), conferință științifică „Nanotehnologiile schimbă lumea” (24 martie), prelegerea publică a prof. Horia-Nicolai Teodorescu „Perspective statistic-computaționale privind utilizarea etimologiei în operele literare” (17 iunie), prelegerea publică a prof. Juras Banys „Calea spre descoperiri științifice” (26 iunie), prelegerea publică a prof. Hiroshi Amano „De ce o universitate săracă a declanșat revoluția diodelor emițătoare de lumină albastră?” (7 octombrie), prelegerea publică a prof. Vladimir Fomin „Inelul cuantic: un obiect și un domeniu unic pentru paradigma mecanicii cuantice și fizica topologică” (9 octombrie). Membrii Secției au participat la organizarea Festivalului cercetării și inovării „Știința pentru pace și dezvoltare: creativitate, experiență, perspective” (10 noiembrie).

Activitatea SȘEI a decurs în strânsă cooperare cu institutele de cercetare și universitățile (facultățile) cu profil ce corespunde domeniilor științifice ale secției. Planul de activitate al SȘEI a fost îndeplinit integral, fiind realizate și acțiuni suplimentare în raport cu planul aprobat inițial.

IV) Secția de științe sociale, economice, umanistice și arte (SȘSEUA), în anul 2025, s-a axat pe realizarea atribuțiilor Secțiilor de științe, prevăzute de Codul pentru știință și inovare și de Statutul AȘM. În total, SȘSEUA are în componența sa 36 de membri: 11 membri titulari (literatură – 1, istorie – 3, filosofie socială – 1, științe politice – 2, drept – 1, științe economice – 2, arta muzicală - 1) și 11 membri corespondenți (literatură – 3, istorie – 1, științe economice – 2, științe politice – 1, studiul artelor – 1, arta muzicală – 1, pedagogie generală – 1, drept – 1), constituind Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți. Cei 14 membri aleși prin concurs din rândurile doctorilor habilitați și doctorilor în științe reprezintă următoarele profiluri științifice: economie, business, management, pedagogie generală, sociologie, demografie, drept privat, jurnalism și comunicare, informații și securitate națională, istorie, etnologie, arheologie,

științe ale limbajului, literatură, arte audiovizuale, culturologie. Funcția de conducător al Secției de științe sociale, economice, umanistice și arte a AȘM a fost exercitată de mem. cor. Ion Hadârcă. La 13 octombrie 2025, în cadrul Adunării generale a SȘSEUA, mem. cor. al AȘM Aurelian Dănilă a fost ales în calitate de adjunct al conducătorului Secției, funcție exercitată și de dr. hab., conf. univ. Rodica Ciobanu. În funcție de secretar științific a fost aleasă dr. Natalia Procop. Biroul Secției care își exercită mandatul a fost ales în cadrul Adunării generale a SȘSEUA la data de 13 octombrie 2025, în următoarea componență: acad. Victor Moraru, mem. cor. Ion Hadârcă, mem. cor. Aurelian Dănilă, dr. hab. Rodica Ciobanu, dr. Natalia Procop. În scopul realizării obiectivelor trasate, pe parcursul anului 2025, în cadrul domeniilor sociale, economice, umanistice și arte au fost convocate o sesiune a Adunării Generale a membrilor titulari și membrilor corespondenți a Secției și două ședințe ale Adunării generale ale Secției, în cadrul cărora au fost aprobate 7 hotărâri; au fost organizate 5 ședințe ale Biroului, fiind examinate și aprobate 113 decizii privind activitatea științifică, inovațională și managerială a SȘSEUA. Au fost elaborate avize asupra mai multor documente, la solicitarea Cancelariei de Stat, Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Ministerului Culturii, Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova, inclusiv asupra proiectului de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Strategiei Naționale pentru Cultură și Patrimoniu pentru anii 2025–2035; cu privire la avizarea/expertiza de compatibilitate pentru proiectul de hotărâre cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului; cu privire la avizarea proiectului Agendei de Reformă aferente Planului de creștere pentru Republica Moldova 2025–2027; cu privire la avizarea științifică a conținutului manualului de Istoria românilor și universală; cu privire la avizarea conținutului manualelor și suporturilor didactice neautorizate de minister, utilizate în unele instituții de învățământ din Republica Moldova la disciplina Istoria, tradiția și cultura poporului rus. Au fost audiate 82 de proiecte din cadrul subprogramelor, proiecte de excelență, tineri cercetători, bilaterale etc. Au fost organizate: 4 conferințe științifice, 9 mese rotunde și prelegeri publice, 2 lansări de carte. SȘSEUA a organizat următoarele evenimente științifice și culturale: Ziua Culturii Naționale și consemnarea a 175 de ani de la nașterea marelui poet Mihai Eminescu; conferința științifică internațională „Femeile în cercetare: destine, contribuții, perspective”; Masa rotundă „Premisele și impactul istorico-politic al Unirii Principatelor Române, 24 ianuarie 1859”; simpozionul internațional „Regina Maria – Regina Marii Uniri”; ședința festivă dedicată Sărbătorii Naționale „Limba română” și Congresul Mondial al Eminescologilor; conferința științifică internațională „Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine”; conferința științifică „Regina Maria a României – 150 de ani de la naștere. Un destin întruchipat în devotament, responsabilitate și atitudine”; masa rotundă dedicată celei de-a XXXIV-a ediții a Festivalului Internațional „Zilele Muzicii Noi” – o retrospectivă a succesului și inovației în muzica contemporană ș.a.

Planul de activitate al SȘSEUA pentru anul 2025 a fost îndeplinit integral, fiind realizate o serie de acțiuni suplimentare în raport cu planul aprobat inițial.

V) Luând în considerare cele menționate, Adunarea Generală a Academiei de Științe a Moldovei **HOTĂRĂȘTE:**

1) Se aprobă rapoartele privind activitatea Secțiilor de științe ale Academiei de Științe a Moldovei în anul 2025.

2) Se consideră realizați indicatorii de bază privind dezvoltarea științei în domeniile de competență.

3) Rapoartele privind activitatea Secțiilor de științe ale AȘM reflectă realizările atinse în anul 2025 de Secțiile de științe în domeniile de competență ale acestora, de membrii titulari, membrii corespondenți și membrii desemnați ai Secțiilor de științe.

4) Rapoartele privind activitatea Secțiilor de științe ale AȘM în anul 2025 vor servi ca bază pentru redactarea Raportului privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2025.

5) Secțiile de științe ale AȘM vor realiza, în anul 2026, următoarele acțiuni:

- continuarea monitorizării impactului reformei în domeniul cercetării;
- actualizarea propunerilor privind modificarea prevederilor Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (republicat), în vederea revenirii unor institute de cercetare în cadrul AȘM;
- desfășurarea procesului de audieri publice ale rapoartelor științifice de diferit tip (anuale și finale), finanțate din bugetul de stat;
- organizarea alegerilor membrilor noi ai AȘM, în conformitate cu profilurile științifice determinate și recomandarea candidaturilor pentru alegerea membrilor de onoare ai AȘM;
- oferirea de expertiză științifică autorităților publice pentru activități strategice;
- identificarea mecanismelor de conlucrare cu organizațiile din domeniile cercetării și inovării și instituțiile de învățământ superior pe profilul Secțiilor de științe ale AȘM;
- expunerea obiectivă asupra calității cercetărilor efectuate de comunitatea științifică în cadrul proiectelor de cercetare și identificarea, în comun cu MEC, ANCD, Ministerul Finanțelor ș.a., a mecanismelor de valorificare a impactului audierilor publice ale rapoartelor privind proiectele de cercetare asupra procesului de cercetare și inovare;
- elaborarea, de către Secțiile de științe, și desfășurarea unui amplu program de acțiuni și manifestări culturale în contextul împlinirii a 65 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei și 80 de ani de la formarea primelor institute de cercetare de tip academic;
- organizarea manifestărilor științifice conform planurilor de activitate ale Secțiilor de științe pe domeniile de competență;
- actualizarea planurilor de activitate pentru buna funcționare a platformelor științifice și a comisiilor de specialitate ale AȘM;
- diseminarea și promovarea rezultatelor științifice ale comunității academice în societate;
- susținerea și promovarea tinerilor în cercetare;
- organizarea Concursului pentru decernarea Premiilor AȘM pentru realizări științifice valoroase, obținute în anii 2024–2025 în domeniul științelor sociale, economice, umanistice și arte, a Premiului pentru tineri cercetători și a Premiului pentru promovarea științei în mass-media în anul 2025;
- desfășurarea altor activități și acțiuni stipulate de prevederile Statutului AȘM, Regulamentul privind activitatea Secțiilor de științe, Planurile de activitate ale Secțiilor de științe, aprobate prin Hotărârea Prezidiului nr. 21 din 29 ianuarie 2026.

Președinte

academician Ion TIGHINEANU

Secretar științific general

mem. cor. Liliana CONDRATICOVA